

Gerard Vergés, un tortosí prodigiós de cultura universal

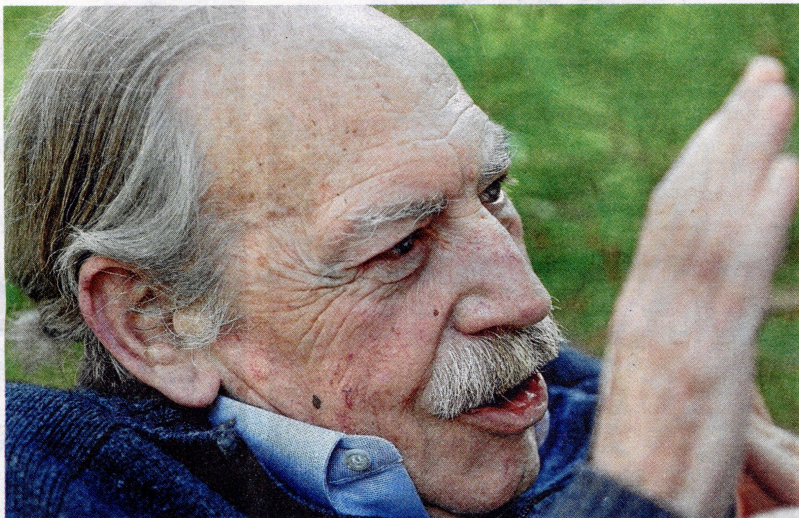
ANTON MONNER
Cronista de Gandesa

Crònica

Record del gran escriptor. Els dies 8, 9, 15 i 16 de novembre la Biblioteca Marcel·lí Domingo de Tortosa acollirà, dins les Jornades de Patrimoni Literari, un seguit de conferències on destacades figures de l'Ebre abordaran l'obra de Vergés

Tortosa i l'Ebre, i l'Ebro i Tortosa. Tot és una cosa. Tortosa sense el riu no seria res i el riu sense la capital tampoc. Són la conjunció de dues realitats entrelligades pels segles i de milers d'anys. Tortosa era producte del riu i eixamplava la seva personalitat i influència a mesura que pobles llunyans arribaven a la Mediterrània per explorar l'interior peninsular fent servir el riu de porta d'entrada. I en dic 'Ebro' perquè la gent de Tortosa i les seves comarques des de sempre en diem 'Ebro'. Ara els docents ja els diuen 'Ebre' als escolars i així ha quedat. Fa un segle, Carreres Candi el va catalanitzar, potser creient que era un castellanisme. És un topònim, ben segur existent a la protohistòria, com són Irto, o Tormo o Caro. Amb en Gerard Vergés n'havíem parlat i, gairebé per necessitat, la literatura i la docència actual han decantat el topònim a catalanitzar-se.

Vergés, gran tortosí i prodigi de les lletres, moria a l'abril de fa deu anys. Al seu darrer llibre, publicat dies abans del traspàs, *El jardí de les delícies*, escrivia el

Gerard Vergés, cap al final de la seva vida. FOTO: JOAN REVILLAS

Era fill d'una família acomodada de dues generacions d'apotecaris il·lustrats

poema: «Parlo d'un riu mític i remorós... tot sovint penso en la meua infància, té una dolça i secreta remor d'aigua... Parlo d'un riu antic, solcat encara pels vells llaguts i els últims, llegendaris llaguts, tan afuats com una espasa i carregats de vi, de llana, d'ordi i amb mariners cantant sobre la popa... Dolça remor de l'aigua en el record...». Recalco aquest poema per la Tortosa que sense l'Ebre no seria la seua capital; Vergés, Bayerri, Massip o Despuig no haurien deixat marcades les seves petjades sense la cohabitació d'aquests dos elements. Al riu hi convergeix la vida, com a metàfora, i espai on s'origina i

! Gerard Vergés era farmacèutic, però va guanyar gairebé tots els premis literaris que s'atorguen a Catalunya. Va ser també un lluitador catalanista en els anys foscos de la dictadura de Franco.

flueix. L'aigua és vida! Quanta raó tenen els qui defensen el riu i com ho expressava aquest gran tortosí! Quan rellegeixo el poema sobre el riu, sobre els seus ocells i la vegetació, se'm posa la pell de gallina i intueixo el gran sentit humanístic, el refinat sentit de l'humor, poètic i sentimental de l'amic Gerard Vergés sobre el seu riu i la Tortosa que tant estimava. Uns records que em reneixen en el meu si, en haver-lo conegut i mantingut llargues converses que mai desitjo oblidar.

Era fill d'una família acomodada de dues generacions d'apotecaris il·lustrats que li il·luminaren la manera de veure les coses i saber-les transmetre per l'art de la poesia i l'escriptura, amb un profund sentit de l'humor i molta elegància. Sent un xiquet va viure temps de penúries i de guerra, mig amagat amb els seus pares a Bitem, a qui perseguiren els de la CNT-FAI, amb el seu germà Juan Antonio, en una casa de camp que el seu topònim 'Mont aspre' expressa la humilitat del refugi.

Era el moment que les bombes queien sobre Tortosa. Finalitzada la guerra i retornat a casa del carrer de la Rosa, va estudiar a Barcelona i, en acabar el doctorat en farmàcia, va entrar a treballar a la farmacèutica GEVE, que anys abans havia creat el 'Linipul' que tant serviria als hospitals republicans per guarir les cremades dels soldats. Cinc anys més tard va entrar a treballar a l'empresa Vicent Beguer, que seria alcalde de Tortosa i senador, també farmacèutic. Allí convisqueren Vergés i Beguer uns anys.

Tornaren a coincidir en els moments de la transició política. En plena força de la joventut foren els promotors d'introduir la missa en català a Tortosa, juntament amb un amic, l'arxiver intel·lectual i escriptor Jesús Massip. A Tortosa era bisbe Manuel Coll i pretenia que les misses fossin en castellà. Gerard, Jesús i Vicent foren els líders, entre un grup de tortosins catalanistes, en recollir signatures per celebrar les misses en català. M'explica Vicent, l'únic viu del tres, que van aconseguir

adhesions que quedaven signades mig amagades als documents per la por que encara als anys 70 representava manifestar-se catalanista. Feia poc que Coll havia inaugurat el monument a la Batalla de l'Ebre amb l'assistència del dictador Franco, el 1966. A contracor va haver d'acceptar les misses en la llengua del poble.

Anys anteriors, afegeix Vicent, Gerard i Jesús van fundar la revista en castellà *Géminis*, on a la capçalera posava «paisaje amarillo de las letras». Eren moments que els catalanistes havien d'escriure en castellà per l'obligatorietat imposada per la dictadura i fins i tot Gerard, havent llegit a Antonio Machado i Menéndez y Pelayo, va publicar als 20 anys un bon poemari, que molt aviat va voler oblidar. Durant un temps va dedicar-se als productes farmacèutics i en retornar al món de les lletres va guanyar el Carles Riba del 1981 amb el poemari *L'ombra rogenca de la lloba*. Era 1986 quan l'alcalde Vicent Be-

Fou un dels líders en recollir signatures per celebrar les misses en català a Tortosa

guer li atorgà la Medalla de Plata de la Ciutat, preàmbul de la Medalla d'Or atorgada l'any 2009 per l'Alcalde Sabatés.

La seva constància literària i qualitat humanística li feren guanyar nombrosos premis i distincions, com el Josep Pla de narrativa, el Josep Vallverdú, el Premi Sant Jordi, el Serra d'Or i el Trueta al mèrit sanitari. Una trajectòria impressionant i un rastre de magnitud i prodigi que va deixar a Tortosa i Catalunya.

Els dies 8, 9, 15 i 16 de novembre se celebraran les Jornades del Patrimoni Literari a la Biblioteca Marcel·lí Domingo. Hi participaran figures de la cultura de l'Ebre per abordar l'obra de Vergés. Un bon moment per recordar aquest gran tortosí que, per la cultura i el catalanisme, ens vam unir lluitant pel mateix ideal.